

כתבלבת הסיפרות שחושבת עצמה ממליכת סופרים *

אהבותיה של „אהובת הקצין הצרפתי“ * „שמש העמים ומאור“

האנושות "מכבה את להבת השירה היהודית" * פיברוק „רבי המכר“ *

תולעי תרבות

המשקללת

בגן-החיות של הסיפרות העיברית. ברא האל בעלי-חיים מסוגים שונים ומשונים. סוג התופס לו אחיזה בשנים האחרונות, גדל ותופס מקבוצה של עקרות-בית, שי מרוב שיעמום העבירו את זמנם בפקולטות לסיפרות, שהסמיכו אותן כ„מבינות“ בסיפרות. גברות אלה מודעות לעובדה שהן לא הצלחנה להיות למרצות לסיפרות, דבר שמתסכל אותן, והופכן מרות-נפש. הן מוצאות לעצמן ריפוי-ביעיסוק בדפים הסיפורתיים של העיתונות היומית שומחי הסיפורות, המוסמכים לכך, ממעטים להשיח תחף בהם.

נשים אלה חוסכות מעורכי המדורים הללו את הבושה להופיע במדורים חלקים ונטרי לי סימני-דפוס כלשהם. בתפקידן ככתב-לבית-סיפורות, הן מפתחות רפלקס מות-נה של ממליכות סופרים ומוציאות-להורג של סופרים, הזל תוך ניסיון לשכך את להט תיכונותיהן. לשון כתיבתן היא בבחינת גת חיקוי עילג השאול מסיגנון כתיבתה של הרד כושש, בהצלחה עם תכנוני הלי שונים של כנימוק הרושזבסקי (H.B.), במהילה עם דיו הלוקחה מנחליה-אכזב המפסכים למרגלות גיבעת הונוס שלהן, בעזרתה הן מטמאות בשיטחיותן ובבורותן תן את הסיפורות העיברית — ואיש אינו מתקומם.

אחת הגברות הללו זכתה באחרונה ב" כינוי „המשקללת“ (מתחרו עם „המגמת“), והגיעה לאחד משיאייה של מגמת-פתיחות וז. ברשימה שפירסמה המשקללת במוסף-הסיפורות של אחד הצהרונים, על אודות ספר-ביכורים משעמם וחדגוני של מספר חדש — היללה ושיבחה את הספר, כאשר מניעה אינם אהבת מרדכי

אלא שינאת המן. הרשימה מקיפה כעמוד וחצי, היקף שבכמותו לא זכו ביאליק, ברנר וברדיצ'בסקי.

המשקללת ניסתה כך את מלאכת ההלל שלה, באומרה על המחבר הצעיר: „אינו מגלה אותה וירטואוזיות לשתיה שאנו מוצאים, למשל, במישפטים המוסיקאליים והמאגיים של נפתלי יבין...“ והיא עושה מלאכתה קלה, מאחר שלשבת את המתים אינו מחייב, ונפתלי יבין בחייו ובמותו לא זכה להגיע לפסגות הסיפורות העיברית, ה„מישפטים המוסיקאליים והמאגיים של נפתלי יבין...“ לא הגיעו לאוני קוראי הצהרון, והמעט הידוע להם מהסיפורות העיברית הוא האותיות שנעלמו מ" עיניה של המשקללת הנזל, פרי עטם של פ. יזרה, פינחס שדה, עמוס עוז ויצחק ברנר, שמישפטיהם המוסיקאליים שלהם מן הסתם אינם קליטים באוזניה.

קביעות מתמיהות רבות בנוסח זו המצויה טת לעילי, שבהן רצוף המאמר הנזל אין מקורן, רחמנא-לילצן, באידידיעה של אותה משקללת את מיכמי הסיפורות העיברית, בבורותה ובלל השאר * מאחרי ה" קביעות הללו מסתרת אשלייה של עוצ"מה, של כוח להמליך או להדיח סופרים. אלא שבדומה לממליכי מלכים אמיתיים, יצרה של המשקללת וסקנותה לא באו לידי סיפוק באותיות הספר, והתעורר בה יצרה פגוש במומלך שלה, כבשר ודם. על כן הטריחה אותו מעירו הרחוקה, וזימנה אותו לאחד מבתי-הקפה של תל-אביב. בין השאר אמרה לו המשקללת דברים בנוסח: „אם אני רק רוצה, אני יכולה מחר להוריד את יצחק ברנר, ו(א.ב.) יהרשע, ולהעלות אותך אל הפיס“

* מרוב התלהבותה לשבח את הספר האמור, התעלמה המשקללת מן העובדה שמחברו השתיל במילחמת יום-הכיפורים חייל מצרי צמא, שנותר עוד ממילחמת ששתי-המים.

בחודשים האחרונים הפכו משרות הסיפורות המקומיות את אהובת הקצין הצרפתי האירוע הסיפורתי התמוה ביותר בארץ בשנים האחרונות. גברת בשם רחל שקלובסקי, ברשימה שפירסמה בידיעות אחרונות תחת הכותרת המשחררת האשה כאמצעי ואיום, נלכדה כפרפר באורי-החשי מל במלכות אנתולוגיית הציטוטים שהכין פאולס למשרות סיפורות מסוגה, והיא כתבה על הספר: „הוא רומאן חברתי-יהי"ש טורי, על התקופה הוויקטוריאנית, ועל ה" שינויים החברתיים והרעיוניים שהתרחשו במחצית השנייה של המאה התשע-עשרה...“ ובכלל, מיהם צ'ארלס דיקנס, תומאס הארדי הסופרים, ומארכס ואנגלס שעשו מלאכתם בנושא תיאורי זה.

כלי הניתוח והפיענוח שבעזרתם מבארת ומפרשת גברת זו את אהובת הקצין הצרפתי, לקוחים מהספרים האחרונים שעליהם כתבה. למשל, לצורך הבהרת פרשת כימ עט-נישואיו של „הגיבור“ צ'ארלס, היא נעזרת במאטייה דאלרי, גיבור גיל התבונה של פארפר, שאותו סקרה כמה שניות קודם לכן בהארץ. וכותבת שקלובסקי: „נישואים אלה הם כשבילו מה שהנישואים הם כשבילו מאטייה דאלרי, גיבור, גיל התבונה של פארפר: קץ החירות, קץ האפשרות להגשים את כל הפוטנציאל שבו...“

אלא שלצורך הצגת בקיאותה בסיפורות מסתחררת הגב' שקלובסקי מעמיתה, מרי"מה את סיפרו של פאולס מניכתי אותו-תיו, וכותבת עליו את הדברים הבאים: „המיפגש הראשון בין שדה לצ'ארלס מוזכר, אנו, רומאן-התבוננות נודע אחר: דיוקנו של האמן כאדם צעיר“ * (1916) של גיימנס גי"ס...“ למותר לציין, שאם זורם בדמו של אותו גי"ס פאולס דם יהודי, ואפילו באחוז דליל, מוטב שיממש בהקדם את חוק השבות ויעלה מייד ארצה, על-מנת לעמוד במעמס ההשוואה עם גי"ס, שמרעיפה עליו הגברת שקלובסקי. בארצו שלו, איש לא הניח על ראשו המתולתל כתר זה.

את רשימתה מסיימת הגב' שקלובסקי ב" קביעה ה,מאד-מאד-סיפורתית, והיא: „חינו של הספר תלוי במידה רבה בקורא ובמידת הרגישות שלו לפיגנון, לאילו"יות, למישחקי-הלשון וכו' — עד כי אפי שר לומר כי הספר מתממש רק בעזרת שיתוף-פעולה עירני מצד הקורא. פאולס מומין את הקורא במישחק אינטליגנטי ומתחכם והצלחתו — היקרתית ולא הקופתית! — של הספר תלויה בקיומו של קורא אינטליגנטי ומתחכם...“ במילים אחרות, אם שקלובסקי היתה כותבת ב" קורת אמנות על ונוס ממילו, הרי: חינו של הפסל תלוי במידה רבה במתבונן ובמידת הרגישות שלו לפיגנון, לאילו"יות, למושחקי-האבן וכו' — עד כי אפשר לומר שהפסל מתממש רק בעזרת שיתוף-פעולה עירני מצד המתבונן...“

עמיתה של הגב' שקלובסקי הגב' לאה דובב, סקה ספר זה במעריב, והבהירה לקוראיה שבניגוד לקודמתה שקראה את סארטר וגיויס, היא קראה באחרונה את דורים לפיגנו, דבר שלא מנע בעדה לפור על הספר דיוסה של מילים, המסתכמות בקביעה: „כשלעצמי, סבורני כי אמת היא שפאולס איננו טולסטוי; אבל לעומת זאת, בתור פאולס הוא עומד בהחלט בזכות עצמו, וזכות זו איננה פעוטה...“ מקום מכוּבד בעדת החאפריות המקומיות תופסת

* הגב' שקלובסקי מדיגשה את דיוקנו של האמן כאדם צעיר ולא, כאיש צעיר, בתרגומו המקובל של שם הספר לעיברית, ומתעלמת מכך ששם הספר היא סוקרת צריד להיות, בעיברית: „אשת הקצין ה" צרפתי“.

מאחר שבדומה לשאר מרעותיה אין המשקללת יוצרת של ממש, והבורא לא העניק לה תכונות המתקרבות קירבה כל-שהי ליצירתיות לשמה, נבצר ממנה לצטט עצמה ולומר דברים כגון: „כפי שכתבתי כבר בספרי, החלל העשבוני...“ /או „אם לומר כדברים שהדגשתי בספרי, אנשי עמורה...“ היא נתקפת, בסוף רשימתה, בגל של אפולוגטיקה תוקפנית, וקר בעת: „ולאור כל האמור ברשימה זאת, אני יכולה לענות סוף-סוף על השאלה ששאלו אותי בגל-צה"ל כראש-השנה — מהו האירוע הסיפורתי החשוב ביותר של תשל"ח? והתשובה ברורה — בן-חסותה הצעיר, שאותו היא מייצגת למלכות. מולה האחד של הסיפורות העיברית, ש" בין נישואין לגירושין של המשקללות למיניהן נותרים מירווחים, המאפשרים לא, וסיפורות לנשום לריאותיה אוויר צח. וא, בינות לערוגותיה ממשיכים לצמוח עש"בים שוטים, חרולים ומשקללות חדשות לבקרים.

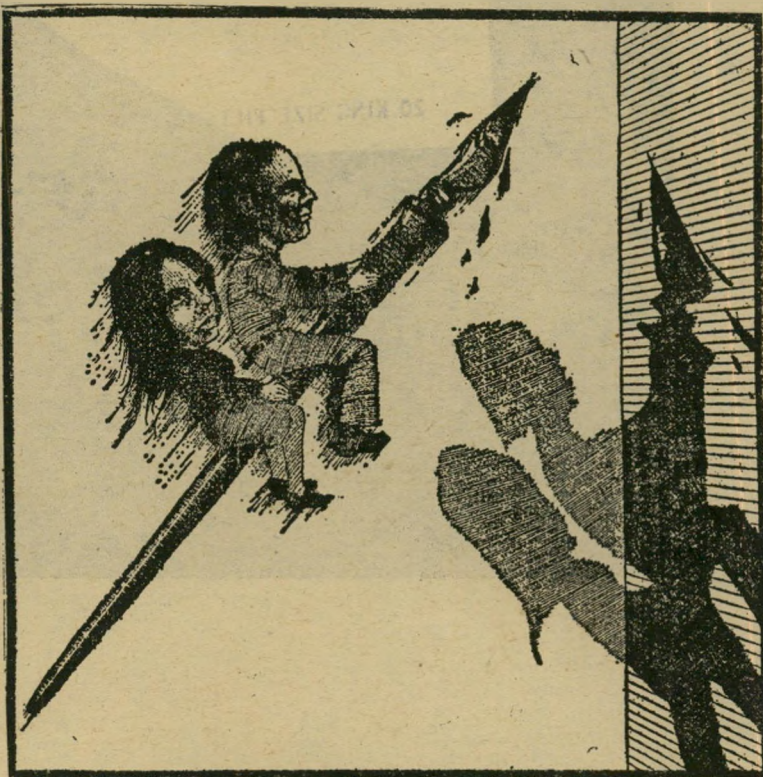
תרגום

רומן למשרות הסיפרות

„ומה אם אני זונה, איזו רשות יש לחברה להשפילני? האם קיבלתי טובות כלשהן מירי החברה? אם אני נידול סר" שני נורא כחברה, האם אין להפיש את סיבות המחלה בריקבון-השלד? האם איני נני בתה החוקית, לא ממורה, אדוני? (מתוך מיכתב ל,טיימס" 24 בפברואר, 1858). קטע ממכתב זה, ויותר מ-100 קיט"ע שירים, פרוזה ורשומות היסטוריה, פרי עטם של קארל מארכס, תומס הארדי, צ'ארלס דארווין, לורד טניסון, ג'ון אוסטין, מתיו ארנולד, ויליאם בארנס, לואיס קא"רול, מארסין גארדינר ועוד רבים אחרים וטובים, מהווים אחת מאנתולוגיות הצי"טוט המשולות ביותר, מכתיבי המאה ה-19, שראו אי-פעם אור בעיברית, בתרגום. חסרונה הבולט של אנתולוגיה זו מצוי בעובדה שבינות לציטוטים מצוי מילוי מיר-לולי של רומן-משרות ריקני ומשעמם * פרי עטו של מחבר האוספן והמאגוס, רבי מבר שהוסרטו, המנסה לעטות על עצמו בספר זה מעטה של סופר רציני ומכוּבד. תוך כדי ניסיון זה, איבד המחבר את כישורו ואת יכולתו לספר סיפור-מתח פשוט, המשולל „ערכים סיפורתיים“ והפך אולי התופעה הסיפורתית הריקנית ביותר במחצית השנייה של המאה העשרים.

היות שמוז חי דור סיפורתי שלם, קיימת עדה עולמית של כתבלי סיפורות, שנבצר מהם לחזור למעמקי משמעות הסיפורות המודרנית, ציפו לאדם שיבוא ויקח את „הרומן החדש“ לסוגיו, ויהפוך אותו דיס-מילים פופולאריים במתכונת של רבי-מכר מתקת, שיפריח סיסמות וסי טואציות סיפורתיות כמו היו בלונים פורחים באוויר. חלומם של כתבלי הסיפורות היה למצוא רומן מודרני שיש בכוחו להעלות לחות של ריגשה אינטלקטואלית באברים הלא-אינטלקטואליים של מבקרות ומבקרי סיפורות, ובעיקר משרות הסיפורות. ג'ון פאולס הצליח בכך, וחייבר רומן למשרות הסיפורות. בעזרתו הן יצ"ליתו לפתוח צוהר לעולם לא לו נועדו.

* ג'ון פאולס, „אהובת הקצין הצרפתי“. תירגום: אביבה גור, הוצאת „ספריית פועלים“ 413 עמודים (כריכה רכה).

משקללת רוחפת סופר לצמרת, אם אני רק רוצה, אני יכולה להוריד את ברנר!